

lægge, "om der i fondenes bestyrelser, hos fondenes medarbejdere eller hos personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført."

Kommissionsdomstolen vedrørende kreativ bogføring i Skatteministeriet skulle "særligt have til formål at klarlægge, om der foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført". Spørgsmålet om retligt ansvar var således ifølge kommissoriet ikke begrænset til personer i det offentliges tjeneste.

3. Behovet for at udvide lovforslagets anvendelsesområde.

3.1. Anvendelsesområdet i lovforslaget.

I lovforslaget om undersøgelseskommissioner (lovforslag nr. L 3, Folketinget 1997-98), der er baseret på det lovudkast, som er indeholdt i betænkningen om undersøgelsesorganer, er det i § 1, stk. 1, fastsat følgende:

"§ 1. Justitsministeren kan nedsætte en kommission til at gennemføre en undersøgelse af forhold i den statslige forvaltning."

I bemærkningerne til bestemmelsen er det bl.a. anført (side 8):

"Det er alene forhold i "den statslige forvaltning", som en undersøgelseskommission efter lovudkastet kan anmodes om at undersøge. Udtrykket "den statslige forvaltning" omfatter bl.a. departementer, direktorater og styrelser samt lokale og regionale statslige organer. Udtrykket omfatter endvidere nævn og råd og særlige forvaltningssubjekter.

Udenfor vil falde undersøgelse af forhold i den kommunale forvaltning, herunder i kommuner og amtskommuner, og undersøgelse af statslige aktieselskaber m.v. Det kan næppe afvises, at den foreslåede undersøgelsesordning kan være egnet i forhold til nogle af disse organer, f.eks. nogle af de statslige aktieselskaber, men udvalget har allerede under hensyn til sit kommissorium ikke ment at burde forfølge dette spørgsmål nærmere."

Som det fremgår, kan en undersøgelseskommission ikke nedsættes med henblik på at undersøge forhold uden for den statslige forvaltning og således bl.a. ikke forhold i statslige aktieselskaber. En undersøgelseskommission kan heller ikke anmodes om at afgive retlige vurderinger,

der kan belyse, om der foreligger grundlag for at søge nogen, der virker uden for den statslige forvaltning, draget retligt til ansvar, sml. herved lovforslagets § 4, stk. 4, vedrørende embedsmænd i den statslige forvaltning.

Det anførte betyder selvsagt ikke, at forhold uden for den statslige forvaltning aldrig vil kunne blive inddraget i en undersøgelse af forhold i den statslige forvaltning. Således vil f.eks. personer uden for den statslige forvaltning - i overensstemmelse med lovforslagets regler om sagsoplysning i kapitel 5-6 - være forpligtet til at afgive vidneforklaring, udlevere materiale eller afgive redegørelser, hvis det er relevant for at klarlægge, hvad der har fundet sted i den statslige forvaltning.

Det giver anledning til en vis tvivl, om der efter lovforslaget er hjemmel til at nedsætte en undersøgelseskommission til at undersøge, hvad en embedsmand i den statslige forvaltning har foretaget sig som bestyrelsesmedlem i et statsligt aktieselskab. Spørgsmålet er ikke behandlet i lovforslagets bemærkninger eller i betænkningen om undersøgelsesorganer.

Det må formentlig antages, at der vil være hjemmel til en sådan undersøgelse, fordi embedsmandens virksomhed i aktieselskabet sker som led i den pågældendes tjeneste i den statslige forvaltning.

Derimod vil der næppe være hjemmel til at nedsætte en undersøgelseskommission med henblik på at undersøge forhold hos personer, som staten har valgt eller udpeget som bestyrelsesmedlemmer i et statsligt aktieselskab, hvis deres arbejde i bestyrelsen for det statslige aktieselskab ikke sker som led i deres ansættelse i den statslige forvaltning.

3.2. Vurdering.

Hovedformålet med en undersøgelseskommissions virksomhed må - som for undersøgelsesretternes vedkommende - antages at være at undersøge statslige myndigheders sagsbehandling, herunder sager om anvendelse af statslige midler. I den forbindelse vil personer uden for den statslige forvaltning som anført i pkt. 3.1. kunne blive inddraget i undersøgelsen, hvis det er relevant for at klarlægge, hvad der er foregået i den statslige forvaltning.

Der kan imidlertid i visse tilfælde være behov for at undersøge forhold uden for den statslige forvaltning. Det skal herved tages i betragtning,